

УДК 37.013.43

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-12\(30\)-371-377](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-12(30)-371-377)

Лазор Оксана Дмитрівна доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного управління та менеджменту, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, <https://orcid.org/0000-0001-7699-8338>

Назаренко Марина Олександрівна кандидат наук з державного управління, старший викладач кафедри публічного управління та менеджменту, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, <https://orcid.org/0000-0003-2116-754X>

Лапшин Сергій Андрійович кандидат історичних наук, доцент, кафедри публічного управління та менеджменту, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, <https://orcid.org/0000-0002-2578-8055>

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОСТУПНОСТІ ТА ЯКОСТІ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Анотація. Дослідження державного управління в музичній освіті потребує аналізу її динаміки через призму історії, управлінських тенденцій та соціальних змін. Українська музична сфера має свої особливості, зумовлені адміністративним устроєм, політичною ситуацією та рівнем соціально-економічного розвитку. Україна відроджує мистецькі галузі, створюючи школи та культурні осередки. Стаття зосереджується на аналізі державного управління музичною освітою як основі розвитку цієї сфери. Високий рівень музичної освіти сприяє формуванню культурної ідентичності, збереженню традицій і розвитку сучасної музики.

Державне управління в музичній освіті – це комплекс заходів, спрямованих на формування, розвиток і підтримку системи музичної освіти через організаційні, правові, економічні та управлінські механізми.

Державне управління музичною освітою в Україні здійснюється через систему органів виконавчої влади, де кожен орган відповідає за окремі напрямки. Ключовою проблемою є роль науково-педагогічного складу, який має вирішальне значення у забезпеченні якості музичної освіти. Якість освіти визначається новими підходами до професійного зростання фахівців, які поєднують функції музиканта, культуролога та мистецтвознавця. Музична освіта спрямована на формування свідомості та духовного становлення особистості, що вимагає врахування вимог соціуму, освітньої практики та управлінської системи.

Якість музичної освіти залежить від кваліфікації педагогів, організаційного забезпечення, методології викладання, змісту освіти та освітніх технологій. Важливими є як ендогенні (внутрішні), такі й екзогенні (зовнішні) показники якості, серед яких умови навчання, використання ІКТ, науково-методична база та професійна компетентність фахівців, а також відповідність освіти потребам суспільства. Специфіка державного управління музичною освітою в Україні включає кілька підходів: цивілізаційний, законодавчий, педагогічний, економічний, політичний, соціальний, професійний та психологічний та ін.

Ключові слова: системи музичної освіти, державне управління, державні стандарти освіти, освітні програми, музичні університети та академії.

Lazor Oksana Dmytrivna Doctor of Public Administration, Professor of the Department of Public Administration and Management, Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi, <https://orcid.org/0000-0001-7699-8338>

Nazarenko Maryna Oleksandrivna Candidate of Public Administration, Senior Lecturer of the Department of Public Administration and Management, Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi, <https://orcid.org/0000-0003-2116-754X>

Lapshin Serhiy Andriyovych Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Department of Public Administration and Management, Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi, <https://orcid.org/0000-0002-2578-8055>

THE ROLE OF PUBLIC ADMINISTRATION IN ENSURING ACCESSIBILITY AND QUALITY OF MUSIC EDUCATION IN UKRAINE

Abstract. The study of state management in music education requires an analysis of its dynamics through the lens of history, management trends, and social changes. The Ukrainian musical sphere has its own peculiarities, determined by the administrative system, political situation and level of socio-economic development. Ukraine is reviving the arts by creating schools and cultural centers. The article focuses on the analysis of state management of music education as a basis for the development of this field. A high level of musical education contributes to the formation of cultural identity, the preservation of traditions and the development of modern music.

State management in music education is a complex of measures aimed at the formation, development and support of the system of music education through organizational, legal, economic and management mechanisms.

State management of music education in Ukraine is carried out through a system of executive bodies, where each body is responsible for separate directions. The key problem is the role of the scientific and pedagogical staff, which is of crucial importance in ensuring the quality of music education. The quality of education is determined by new approaches to the professional growth of specialists, which combine the functions of a musician, a cultural expert, and an art critic. Music education is aimed at the formation of consciousness and the spiritual formation of the individual, which requires taking into account the requirements of society, educational practice and the management system.

The quality of music education depends on the qualifications of teachers, organizational support, teaching methodology, content of education and educational technologies. Both endogenous (internal) and exogenous (external) indicators of quality are important, including learning conditions, the use of ICT, the scientific and methodological base and the professional competence of specialists, as well as the conformity of education to the needs of society. The specificity of state management of music education in Ukraine includes several approaches: civilizational, legislative, pedagogical, economic, political, social, professional and psychological, etc.

Keywords: systems of music education, state administration, state education standards, educational programs, music universities and academies.

Постановка проблеми. Дослідження державного управління в музичній освіті потребує аналізу її динаміки в контексті історії, управлінських тенденцій та соціальних змін. Українська мистецька сфера, зокрема музична, має особливості, зумовлені адміністративним устроєм, політичною ситуацією та рівнем соціально-економічного розвитку. Після 1991 року Україна відроджувала свої мистецькі галузі, створюючи школи та культурні осередки. Важливим є аналіз державного управління музичною освітою, оскільки саме освіта є основою розвитку цієї сфери. Вивчення теми базується на роботах таких науковців, як М. Білуха, О. Грисюк, Л. Кияновська, Ю. Лошкова, О. Олексюк, В. Рубцова, О. Самойленко, В. Черкасова [1–4]. Високий рівень музичної освіти сприяє формуванню культурної ідентичності, підтримці традицій та розвитку сучасної музики.

Метою статті є визначення ролі державного управління у забезпеченні доступності та якості музичної освіти в Україні.

Державне управління у забезпеченні музичної освіти – це комплекс організаційних, правових, економічних та управлінських заходів, спрямованих на формування, розвиток та підтримку системи музичної освіти в країні. Це включає визначення політики, розробку та реалізацію програм, контроль за якістю освіти, кадрове забезпечення, фінансування та створення умов для ефективного функціонування музичних навчальних закладів, а також забезпечення

соціального захисту працівників культури і освіти. Серед основних завдань регулювання державної політики в сфері музичної освіти виділено такі [2, 4]:

1. Сучасне українське суспільство розбудовує музичні заклади освіти, що мають забезпечити підготовку фахівців, здатних формувати нові смисли та здійснювати реформи.
2. Економічні та господарські проблеми, від матеріального забезпечення до рівня навчально-матеріальної бази, суттєво впливають на реалізацію музичної освіти.
3. Кадровий потенціал музичної освіти включає різні категорії співробітників, відповідальних за реформування освіти та розвиток духовної сфери.
4. Впровадження нових форм музичної освіти, від традиційних занять до інноваційних форм, є важливим аспектом розвитку.
5. Державне управління музичною освітою включає: соціальний захист культурних працівників, розробку та фінансування програм розвитку, створення умов для подальшого розвитку галузі.

В монографії О. Опанасюка «Інтенціональність у просторі культури: мистецтвознавчий, культурологічний та філософський аспекти» пропонується оригінальну концепцію інтенціоналізму культури і мистецтва. Автор залучає широкий спектр наукових дисциплін (філософії, культурології, психології, футурології) для аналізу процесуального буття музичної культури, створюючи полізмістову структуру дослідження. Саме тому науково-педагогічну інтеграцію в мистецькій проєкції розглядаємо як синтез знань на основі міждисциплінарного та системного підходів у рамках гносеологічних систем. У мистецькій педагогіці методологія пізнання ґрунтується на гуманітарному знанні як галузі духовної культури з власним світоглядом, цінностями та аксіологічними орієнтирами. У контексті мистецької освіти гуманітаризм стає основним змістом мистецької дії, а гуманізм – доповнюючим, зберігаючи роль етичних вимог, що важко регламентуються на загальносоціальному рівні [2, 4].

Роль державного управління у забезпеченні музичної освіти полягає в тому, щоб створити ефективну систему, яка гарантує доступність, якість та відповідність музичної освіти вимогам сучасного суспільства та ринку праці. У цьому контексті державне управління виконує кілька ключових функцій позначених у таблиці 1.

Таблиця 1

Роль державного управління у забезпеченні музичної освіти

Функції	Характеристика
1	2
Регулювання та стандартизація	Державні органи визначають законодавчі основи та стандарти для музичної освіти (наприклад, через закони та постанови, такі як Закон України «Про освіту» та «Про вищу освіту»). Вони також формують критерії для атестації та акредитації навчальних закладів, що забезпечує їх відповідність національним та міжнародним вимогам
Фінансування та ресурсне забезпечення	Держава забезпечує фінансування музичних навчальних закладів, що дає змогу оновлювати матеріально-технічну базу (музичні інструменти, аудиторії, спеціалізоване обладнання), підвищувати зарплати педагогів та інвестувати в науково-методичне забезпечення навчання
Створення стратегічних програм розвитку	Державне управління розробляє та впроваджує стратегії розвитку музичної освіти, що сприяють її інтеграції в загальну освітню систему, розвитку культурної та музичної інфраструктури, а також міжнародній співпраці. Ці стратегії можуть включати популяризацію музичної освіти серед населення, розвиток нових форм навчання, таких як онлайн-курси чи дуальна освіта
Підвищення якості навчання	Через механізми державного управління здійснюється контроль за якістю освітнього процесу в музичних закладах, моніторинг результатів навчання та впровадження інноваційних технологій у навчальний процес (цифрові платформи, сучасні методи викладання)
Підтримка міжнародної мобільності	Державне управління сприяє участі студентів та викладачів у міжнародних програмах мобільності, таких як Erasmus+, обміну досвідом та участі в міжнародних конкурсах і фестивалях, що розширює можливості для здобуття практичних навичок та міжнародних стандартів
Підготовка кадрів для музичної індустрії	Держава забезпечує підготовку фахівців у різних напрямках музичної діяльності (виконавців, педагогів, композиторів, культурних менеджерів), що відповідають вимогам сучасної музичної індустрії та культурної політики
Розвиток науково-дослідницької діяльності	Державне управління також підтримує наукові дослідження у галузі музичної освіти, розвитку музичної культури та методики викладання, сприяючи впровадженню нових педагогічних підходів та концепцій

Таким чином, роль державного управління у забезпеченні музичної освіти є багатогранною і охоплює як адміністративні, так і культурно-освітні функції, що сприяють створенню умов для сталого розвитку музичної освіти в Україні.

Державне управління музичною освітою реалізується через систему органів виконавчої влади, де кожен орган відповідає за окремі напрямки. Основна проблема полягає в ролі науково-педагогічного складу, який відіграє ключову роль у забезпеченні якості музичної освіти. Якість музичної освіти визначається новими підходами у професійному зростанні майбутніх фахівців, які поєднують функції музиканта, культуролога та мистецтвознавця [1, 3].

Музична освіта спрямована на формування свідомості, самосвідомості та духовного становлення особистості. Для забезпечення її якості важливо враховувати вимоги соціуму, теорії, практики освітньої діяльності та управлінської системи. Якість музичної освіти залежить від кваліфікації науково-педагогічних працівників. У взаємодії державного управління, педагогів і музичної освіти вирішується завдання інтеграції освіти в глобальний контекст, збереження національної самобутності та адаптація до демократичних ринкових умов. Якість музичної освіти визначається організаційним забезпеченням, викладацькою діяльністю, змістом освіти, освітніми технологіями та результатами навчання [2, 3].

Сучасні науковці (Ю. Лошков, О. Олексюк, В. Тушева, В. Черкасов) виділяють ендogenous та екзогенні показники якості музичної освіти. До внутрішніх належать: умови освіти, соціальні об'єкти, використання інформаційно-комунікаційних технологій, науково-методична робота, матеріально-технічна база, рівень кваліфікації педагогів та професійна компетентність фахівців. Зовнішні критерії визначають відповідність освіти потребам суспільства [1, 3].

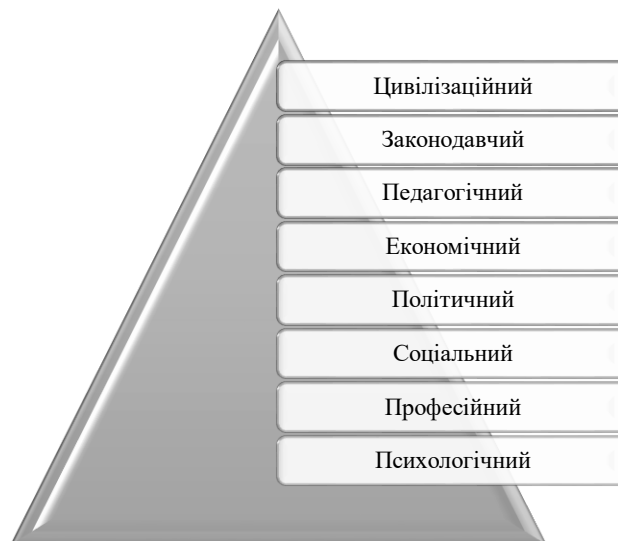

Рис. 1. Підходи державного управління якістю музичної освіти в Україні

Специфіка державного управління якістю музичної освіти в Україні включає кілька підходів (рис. 1): *цивілізаційний* (західні стандарти і передовий досвід); *законодавчий* (функціонування в правовому полі); *педагогічний* (національна освітня система, взаємозв'язок навчання і виховання); *економічний* (взаємодія з державними та приватними структурами); *політичний* (рішення влади щодо освіти); *соціальний* (інтеграція в соціальну інфраструктуру); *професійний* (рівень кваліфікації представників влади та педагогів); *психологічний* (стиль комунікації і співробітництво між органами влади та навчальними закладами) [2, 4, 5].

Висновки. Таким чином, державне управління може впливати на якість музичної освіти в Україні через: прийняття законів, програм і концепцій; удосконалення методів роботи в органах управління та музичних закладах; підвищення ефективності державно-приватної взаємодії; забезпечення консультативної підтримки для закладів освіти. Аналіз вказує на необхідність забезпечення дієвості та результативності управління якістю музичної освіти.

У висновку підсумовано, що мета статті досягнута. Проведено аналіз наукових джерел, сутності музичної освіти в Україні та аспектів її управління. Запропоновано напрямки для подальших досліджень щодо управлінських технологій та інновацій в музичній освіті.

Література:

1. Лошков Ю. Трансформаційні процеси в сучасній музичній освіті України. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2017. С. 131–151.
2. Олексюк О. М., Тушева В. В. Методологія наукових досліджень у галузі мистецтвознавства та музичної педагогіки : навч. посіб. Київ: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2020. 176 с.
3. Тушева В.В. Зміни парадигми наукової діяльності у контексті мистецької освіти. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2019. Вип. 176. С. 33–39.
4. Черкасов В. Ф. Основи наукових досліджень у музично-освітній галузі : [підручник]. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, Харків : ФОП Озеров, 2017. 316 с.
5. Rezvorovych, K. R., & Yunina, M. P. (2024). INTERNATIONAL PUBLIC SAFETY STANDARDS AND THEIR IMPACT ON THE IMPLEMENTATION OF THE PROTECTION OF WOMEN AND CHILDREN'S RIGHTS UNDER MARTIAL LAW IN UKRAINE. Publishing House "Baltija Publishing".

References:

1. Cherkasov V. F. (2017) Osnovy naukovykh doslidzhen' u muzychno-osvitniy haluzi [Fundamentals of scientific research in the musical and educational field: [textbook]]. Kirovograd: RVV KSPU them. V. Vinnychenko, Kharkiv: FOP Ozerov. 316 p. [in Ukrainian]
2. Lashkov Y. (2017) Transformatsiyni protsesy v suchasniy muzychniy osviti Ukrayiny [Transformation processes in modern music education of Ukraine]. Kharkiv: GS Skovoroda KhNPU. P. 131–151. [in Ukrainian].
3. Oleksiuk O. M., Tucheve V. V. (2020) Metodolohiya naukovykh doslidzhen' uhaluzi mystetstvoznnavstva ta muzychnoyi pedahohiky [Methodology of research in the field of art and musical pedagogy: textbook. a manual]. Kyiv: Kyiv. Univ. B. Grinchenko. 176 p. [in Ukrainian]
4. Tusheva, V.V. (2019). Zminy paradyhmy naukovoї diialnosti u konteksti mystetskoi osvity [Changes in the paradigm of scientific activity in the context of art education]. Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky. Kropyvnytskyi : RVV TsDPU im. V. Vynnychenka, 176, 33–39 [in Ukrainian]
5. Rezvorovych, K. R., & Yunina, M. P. (2024). INTERNATIONAL PUBLIC SAFETY STANDARDS AND THEIR IMPACT ON THE IMPLEMENTATION OF THE PROTECTION OF WOMEN AND CHILDREN'S RIGHTS UNDER MARTIAL LAW IN UKRAINE. Publishing House "Baltija Publishing".